

Ulusal Özgün Eğitim Araştırmaları Dergisi

Araştırma Makalesi

ISSN : 3023-4891

Kabul Tarihi: 31.01.2024

**Taşımalı Eğitim Veren Okullardaki Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin,
Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklar Hakkındaki Düşünceleri**

Akif Çınar

a.cnr2006@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Nur Koç

nurulu72@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Süleyman Yankayıř

slymn_ynkys20@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Fatih Güler

fguler2309@gmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

Ferit Çapar

caparferit@hotmail.com

Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Bu araştırmanın amacı taşımalı eğitim yapan okullarda yönetici ve öğretmenlerin, öğrencilerin yaşadıkları zorluklar hakkındaki görüşlerini belirlemek, elde edilen bulgular doğrultusunda yapılan analizlere ve yorumlarla çözüm önerilerinde bulunmaktır. Araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İzmir ili Foça ve Kınık İlçelerindeki taşımalı eğitim yapan okullardaki yönetici ve öğretmenlerden oluşturmaktadır. Araştırmada göre elde edilen bulgulara göre taşımalı eğitim yapan okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, öğrencilerin yaşadığı zorluklar üç düzeyde ortaya çıkmıştır. Orta düzeyli zorluklar olarak; mesafeden dolayı velilerin okulla ve öğretmenle olan iletişim kopukluğu, servislerin ısıtma, güvenlik, konfor gibi altyapısal birçok eksikliklerinin olması, acil durumlarda evlerine gidememesi, servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamaları, öğrencileri ikametlerinden bazen erken bazen de geç almaları gibi zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Yüksek düzeyli zorluklar olarak; okulların ev ile çok uzak mesafede bulunması, uzaklıktan dolayı bazı ailelerin özellikle de kız çocuklarını okula vermemeleri, servislere öğrenci harici yolcu bindirilmesi, taşımayla gelen özellikle alt sınıf öğrenciler fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Taşıma işini üstlenen şoförlere eğitim verilmesi, taşımalı eğitimin daha donanımlı yapılması vb. önerilere gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Taşımalı Eğitim, Karşılaşılan Zorluklar, Okul Yöneticileri, Öğretmenler.

Thoughts of School Administrators and Teachers in Schools Providing Bussed Education About the Difficulties Encountered by Students

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the opinions of administrators and teachers in schools providing mobile education about the difficulties experienced by students, and to suggest solutions through analyzes and comments made in line with the findings. The research consists of administrators and teachers in schools providing bussed education in Foça and Kınık districts of İzmir province in the 2020-2021 academic year. According to the findings of the research, the difficulties experienced by the students and administrators and teachers working in schools providing mobile education emerged at three levels. As medium difficulty; It has been determined that parents experience difficulties such as lack of communication with the school and teachers due to the distance, the shuttles having many infrastructural deficiencies such as heating, security and comfort, not being able to go to their homes in case of emergency, the bus drivers not complying with the departure times, and picking up the students from their residences sometimes early and sometimes late. As high level challenges; Schools are located very far from home, some families do not send their daughters, especially their daughters, to school due to the distance, passengers other than students are put on the shuttles, and especially lower class students who come by transportation have problems related to their inability to meet their physical needs (such as not being able to eat their meals on their own, not being fully toilet trained). It has been determined that they lived. Providing training to the drivers who undertake the transportation work, providing better equipped transportation training, etc. suggestions were made.

Key Words: Transported Education, Challenges Encountered, School Administrators, Teachers.

GİRİŞ

Toplumların kendilerine özgü kültürel kodları doğrultusunda insan yetiştirirler ve bu kodlara uygun eğitim süreçleri mevcuttur. Günümüzde eğitim sürecinin en önemli yapı taşı okullardır. Bu süreçte eğitim ve okul kavramlarının iç içe olması, eğitimin sadece okullara özgü bir kavram olduğunu akıllara getirir. Oysa eğitim hayatın her alanında bulunmaktadır. Dolayısıyla eğitim kavramının okul kavramından çok daha geniş olduğu görülmektedir (Özyılmaz, 2013).

Bireyin sosyalleşmesi toplumun etkin bir ferdi olması ve bununla birlikte toplumu kalkındırması ancak eğitimle gerçekleşebilecek bir süreçtir. Bireyin meslek seçimi, toplumsal kurallar dâhilinde hareket etmesi, diğer bireylerle etkileşim, iletişim ve işbirliği içerisinde olması toplumun kalkınmasında önemli etkenlerden biridir. Eğitimsiz bireyler, kendilerinin ve ait olduğu toplumun zarara uğramasına sebep olabilir. Eğitimsizliğin sonuçlarına bireyi ve birlikte toplum da katlanmak zorunda kalır. Bundan dolayı toplumda eğitim almamak gibi bir hak ve özgürlükten bahsedilemez. Bu nedenle zorunlu kesintisiz eğitimin uygulanmasında haklı sebepleri ortaya çıkmaktadır. Zorunlu ilköğretim; devlete ve benimsenen yönetim şekline inanan yurttaşların yetiştirilmesinde, toplumun kültürel mirasının benimsetilmesinde, çağdaş, demokratik, laik toplumun oluşturulmasında ve toplumsal kalkınmanın sağlanmasında gerekli ve zorunludur (Kıran, 2000).

Okulların olmadığı yerleşkelerdeki öğrencilerin en yakın okullara taşınması, zorunlu eğitimin bir parçası olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bulduğu yerleşim yerinde yeterli sayıda okul, öğretmen, öğrenci bulunmayan, birleştirilmiş sınıf uygulaması olan ayrıca eğitim çağına gelmiş fakat bu sebeplerden dolayı bireysel ve anayasal bir hak olan eğitim ve öğretimden gerektiği gibi faydalanamayan bireyler için “Taşınmalı Eğitim Sistemi Uygulaması” başlatılmıştır (MEB, 2003). Taşınmalı eğitim sistemi uygulaması 1989-1990 eğitim ve öğretim yılında Kırklareli’nde 3, Kocaeli’nde 2 merkez okul olmak üzere toplam 5 pilot okulda başlatılmış olup, 1990-1991 eğitim ve öğretim yılında bu uygulama 9 ile çıkarılmıştır. Bu sisteme gösterilen talep, ilgi ve alınan verim sonucu 2002-2003 eğitim ve öğretim yılında ülke genelinde yaygınlaştırılmıştır (Bilek & Kale, 2012).

Eğitsel açıdan taşınmalı eğitim uygulamalarının, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, ortaokul kademesine öğrenci devamının artması, küçük ve okulsuz yerleşim birimlerindeki öğrencilere ortaokul ve lise öğrenimi imkânı sağlanması, uygulama bölgelerinde öğrenciler merkezlerde toplanacağından öğretmen ihtiyacının düşmesi ve taşınan öğrencilerin merkez okullardaki imkânlardan yararlanabilmesi bu uygulamanın olası sonuçlarıdır (Cinoğlu, Öztürk & Demir, 2014).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın temel amacı, İzmir ili Foça ve Kınık ilçelerinde bulunan taşınmalı eğitim yapan okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerin, taşınmalı eğitim sistemi uygulamalarında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini incelemektir. Günümüzde taşınmalı eğitim uygulamasıyla öğrencilerin; taşınma ve yemek ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmaktadır. Bu şekilde öğrencilere ve velilere

eğitim – öğretim sürecinde ek mali külfet getirilmemesi amaçlanmaktadır. Bu taşımali öğretim uygulamasının eğitim boyutu yanında ekonomik boyutunun da takip edilmesi gerekliliğini doğurmaktadır.

Bu çalışma, zorunlu eğitim süresinin önce 8 yıla sonra 4+4+4=12 yıla çıkarılmasıyla kapsamı her geçen gün artan, eğitimde; kalitenin artırılması, fırsat eşitliği ilkesinin sağlanması açısından önemlidir. Ayrıca yaygınlaşan taşımali öğretim uygulamasında, karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin giderilmesine yönelik olarak alanda bizzat uygulayıcı olan öğretmen görüşlerinden yararlanmak açısından önemlidir. Sonuç olarak; Taşımali Öğretim Uygulaması, Türk Milli Eğitim Sisteminin tüm hedef ve politikalarının uygulanmasına hizmet etmekte ve özellikle kız çocuklarının okuma imkânına kavuşması yönünden büyük bir önem taşımaktadır. Bunun için araştırmanın bulgularının, bundan sonra yapılacak olan Taşımali öğretim Uygulaması araştırmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, taşımali eğitim yapan okullarda görev yapan idarecilerin ve öğretmenlerin, öğrencilerin yaşadıkları zorluklar hakkındaki düşüncelerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada verilerin toplanmasında araştırma taşıma merkezi okullardaki öğretmenlere ve yöneticilere yapılandırılmış anket uygulanmıştır. Anket belli bir konuda saptanmış hipotezlere ya da sorulara bağlı olarak, bir evren ya da örnekleme oluşturan kaynak kişilere sorular yöneterek sistemli veri toplama tekniğidir (Balcı, 2004).

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2020–2021 eğitim öğretim yılında İzmir ili Foça ve Kınık ilçelerinde bulunan öğretmenler ve yöneticiler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme İzmir ili Foça ilçesinde taşımali eğitim yapan 3 okulda yönetici ve öğretmen 40, Kınık ilçesinde taşımali eğitim yapan 13 okulda 305 yönetici ve öğretmen olmak üzere toplam 16 okulda 345 yönetici ve öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Araştırmadaki kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm katılımcıların kişisel bilgilerine yönelik ve çeşitli yargılar içeren demografik bilgiler bölümüdür. İkinci bölüm taşımali eğitim veren okullardaki öğretmenlerin öğrencilerin yaşadıkları zorluklar hakkındaki düşüncelerinin ortaya koyan ve çeşitli yargılar içeren anketten oluşmaktadır. İkinci bölümde katılımcıların görüşlerini almak için 5 likert tipi ölçek kullanılmıştır.

Araştırmada Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçek verilerinin normallik analizi yapılmıştır. Normallik analiz sonucunda verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Veriler SPSS 24 paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde araştırma problemi ve problemin

değişkenlerine uygun teknikler alınmıştır. Araştırmada çalışma grubunun demografik özellikleri ve tanımlayıcı istatistiklerin hesaplanmasında ortalama, frekans, yüzde, standart sapma kullanılmıştır. Araştırma normal dağılıma sahip olduğu için parametrik testler kullanılmıştır. İki grup ortalamaları karşılaştırılırken T testi (ikili karşılaştırma), çoklu karşılaştırmalarda ise ANOVA (tek yönlü varyans analizi) kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizinin anlamlılığını bulmak için ise homojenliğe bakılarak Tukey testlerinden faydalanılmıştır.

Çizelge 1. Ölçek Puan Aralıkları

Anket	Likert	Betimleme	Aralık
Taşınmalı Eğitim	1	Hiç Katılmıyorum	1.00-1.80
	2	Biraz Katılıyorum	1.81-2.60
	3	Orta Düzeyde Katılıyorum	2.61-3.40
	4	Katılıyorum	3.41-4.20
	5	Tamamen Katılıyorum	4.21-5.00

Ölçeklere ait puan aralıkları Çizelge 1’de verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre demografik bulguları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine ait Bulgular ve Yorum

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	48	43,6
Erkek	62	56,4
Toplam	110	100,0

Tablo 1’e göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %43,6(f=48)’sı kadın, %56,4(f=148)’ü erkektir. Cinsiyet açısından baktığımızda, katılımcıların çoğunluğunun erkek olduğu görülmüştür. Katılımcıların kıdem türü değişkenine göre demografik bulguları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Kıdem Yılı Değişkenine ait Bulgular ve Yorum

Kıdem Yılı	Frekans (f)	Yüzde (%)	
1-4 yıl	5	4,5	
5-9 yıl	23	20,9	
15-19 yıl	34	30,9	
Geçerli	15-19 yıl	19	17,3
20-24 yıl	21	19,1	
25-29 yıl	8	7,3	
Toplam	110	100,0	

Tablo 2'ye göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %4,5 (f=5)'i 1-4 yıl kıdeme sahip, %20,9 (f=23)'ü 5-9 yıl kıdeme sahip, %30,9 (f=34)'ü 10-14 yıl kıdeme sahip, %17,3 (f=19)'ü 15-19 yıl kıdeme sahip, %19,1 (f=89)'i 20-24 yıl kıdeme sahip ve %7,3 (f=8)'ü 25-29 yıl kıdeme sahip olduğu görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğunun 15-19 yıl kıdeme sahip olduğu söylenebilir.

Katılımcıların okul türü değişkenine göre demografik bulguları tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. *Katılımcıların Okul Türü Değişkenine ait Bulgular ve Yorum*

	Okul Türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
Geçerli	İlkokul	25	22,7
	Ortaokul	57	51,8
	Ortaöğretim	28	25,5
	Toplam	110	100,0

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %22,7 (f=25)'i ilkokulda çalıştıkları, %51,8 (f=57)'i ortaokulda çalıştıkları ve %25,5 (f=28)'i ortaöğretimde çalıştıkları görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğunun ortaokulda çalıştıkları söylenebilir.

Katılımcıların okuldaki görevi değişkenine göre demografik bulguları tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. *Katılımcıların Okuldaki Görevi Değişkenine ait Bulgular ve Yorum*

	Okuldaki Görevi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Geçerli	Öğretmen	43	39,1
	Müdür Yardımcısı	42	38,2
	Okul Müdürü	25	22,7
	Toplam	314	100,0

Tablo 4'e göre, katılımcıların %39,1 (f=43)'inin öğretmen olduğu, %38,2 (f=42)'sinin müdür yardımcısı olduğu ve %22,7 (f=25)'sinin okul müdürü olduğu görülmüştür. Katılımcıların çok büyük çoğunluğunun öğretmen ve müdür yardımcısı olduğu söylenebilir.

Katılımcıların okuldaki öğrenci mevcudu değişkenine göre demografik bulguları tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Çalıştığı Okuldaki Öğrenci Mevcudu Değişkenine ait Bulgular ve Yorum

Okul Öğrenci Mevcudu	Frekans (f)	Yüzde (%)
200 ve altı öğrenci	40	36,4
200--600 arası öğrenci	44	40,0
Geçerli 600(dâhil)-1000 arası öğrenci	12	10,9
1000(dâhil) ve üstü öğrenci	14	12,7
Toplam	110	100,0

Tablo 5'e göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin %36,4 (f=40)'ünün 200 ve altı öğrenciye sahip okulda çalıştıkları, %40,0 (f=44)'ünün 200--600 arası öğrenciye sahip okulda çalıştıkları, %10,9 (f=12)'unun 600(dâhil)-1000 arası öğrenciye sahip okulda çalıştıkları, %12,7 (f=14)'ünün 1000(dâhil) ve üstü öğrenciye sahip okulda çalıştıkları görülmüştür. Çalıştıkları okulda öğrenci mevcudu açısından baktığımızda, katılımcıların büyük çoğunluğunun 200-600 arası öğrenci olan okullarda çalıştıkları söylenebilir.

Betimsel İstatistikler ait Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan okul yöneticisi ve öğretmenlerin taşınmalı eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesi ortalamaları ve standart sapmasına ait bulgular Tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcılara ait Tanımlayıcı İstatistiklere ait Bulgular ve Yorum

Tanımlayıcı İstatistikler(N=110)		
Bireysel Değerler	Ort (\bar{X})	Ss.
Öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb. sorunlar yaşamaları	4,509	1,029
Öğrencilerin servis aracında yeteri kadar kontrol edilemiyor olmaları, yani emniyet kemerlerini yolculuk esnasında çıkarabilmeleri ya da hiç takmamaları, camdan sarkmaları, ayakta yolculuk yapmaları vs.	4,464	0,864
Öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin resmi bayram ve anma programlarına katılamamaları	4,418	0,990
Servislere öğrenci harici yolcu bindirilmesi	4,364	1,073
Öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamaları	4,336	1,007
Ülkemizin bazı bölgelerinde okulların ev ile çok uzak mesafede bulunmasından dolayı bazı aileleri özellikle de kız çocuklarını okula vermemeleri	4,200	1,030
Servislerin ısıtma, güvenlik, konfor vb. altyapısal birçok eksikliklerinin olması	4,164	1,208
Yolların çok bozuk olduğu güzergahlarda/bölgelerde öğrencilerin büyük sıkıntılar yaşayabilmeleri	4,082	1,190
Taşınmalı eğitim veren okullarda servis şoförlerinin yetersiz eğitimde olabilmeleri, bununla birlikte olumsuz davranışlar sergileyebilmeleri öğrenciler açısından sorun teşkil etmektedir (yüksek sesli müzik, sigara içmek vb.).	3,900	1,285
Taşınmalı Eğitim veren okullardaki öğrenciler okul dışı aktivitelere (gezi, sergi, sinema vb.) katılmakta zorlanmakta olup okula ve arkadaşlarına alışma sorunları yaşayabilmektedir	3,864	1,252
Taşınmayla gelen özellikle alt sınıf öğrenciler fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar yaşamaları	3,818	1,143

Taşımalı Eğitim Veren Okullardaki Okul Yöneticilerinin Ve Öğretmenlerin, Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklar Hakkındaki Düşünceleri

Taşımalı öğrenciler için verilen öğle yemeklerinin yeterli, doyurucu ve sağlıklı olmamaları, hatta bazı okullarda öğle yemeği verilmemesi/verilememesi	3,727	1,306
Öğrencilerin acil durumlarda evlerine gidememeleri	3,682	1,433
Taşımalı eğitimden yararlanan ailelerin okula olan mesafelerinden dolayı veli toplantılarına düzenli katılmıyor olmaları, öğretmen-veli arasındaki kopuk iletişim	3,527	1,482
Servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamaları, öğrencileri ikametlerinden bazen erken bazen de geç almaları	3,518	1,445
Genel ortalama	4,038	1,182

Katılımcı okul yöneticisi ve öğretmenlerin taşımalı eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesi genel ortalaması [$\bar{X} = 4.038$] katılıyorum düzeyinde ve standart sapması $S_s=1.182$ olduğu görülmüştür (Tablo 6). Buna göre; katılımcı öğretmenlerin taşımalı eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorlukların olduğunu “katılıyorum” düzeyinde ifade etmişlerdir. Buradan katılımcı öğretmenlerin taşımalı eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorluklar noktasında ciddi sıkıntılar yaşandığına dair görüşlerinin olduğu söylenebilir.

Bunun yanında katılımcı okul yöneticisi ve öğretmenlerin taşımalı eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorlukların değerlendirmesine ait madde analizi aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri tüm boyutlar için incelendiğinde;

- 1 ile 1.80 arasında “hiç katılmıyorum” düzeyinde bir görüş bulunmamıştır. Bu durum katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin taşımalı eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorluklar noktasında görüş belirtilmemesi sıkıntılar yaşandığını göstermektedir.
- 2.61 ile 3.40 arasında “orta düzeyde katılıyorum” düzeyinde bir görüş bulunmamıştır. Bu durum katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin taşımalı eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorluklar noktasında çok ciddi sıkıntılar yaşandığını göstermektedir.
- 3.41 ile 4.20 arasında “katılıyorum” düzeyinde görüş aralığı bulgulanmıştır. Bu durum taşımalı eğitim veren okullarda öğrencilerin çeşitli zorluklar yaşadığını göstermektedir.

Bu görüşler:

“Ülkemizin bazı bölgelerinde okulların ev ile çok uzak mesafede bulunmasından dolayı bazı aileleri özellikle de kız çocuklarını okula vermemeleri” [$\bar{X}=4.200$; $S_s=1.030$]. “Servislerin ısıtma, güvenlik, konfor vb. altyapısal birçok eksikliklerinin olması” [$\bar{X}=4.164$; $S_s=1.208$]. “Yolların çok bozuk olduğu güzergâhlarda/bölgelerde öğrencilerin büyük sıkıntılar yaşayabilmeleri” [$\bar{X}=4.082$; $S_s=1.190$]. “Öğrencilerin acil durumlarda evlerine gidememeleri” [$\bar{X}=3.682$; $S_s=1.433$]. “Taşımalı eğitimden yararlanan ailelerin okula olan mesafelerinden dolayı veli toplantılarına düzenli katılmıyor olmaları, öğretmen-veli arasındaki kopuk iletişim” [$\bar{X}=3,527$; $S_s=1.482$]. “Servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamaları, öğrencileri ikametlerinden bazen erken bazen de geç almaları” [$\bar{X}=3.518$; $S_s=1.445$] olduğu görülmüştür.

- 4.21 ile 5.00 arasında “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş aralığı bulgulanmıştır. Bu durum taşımali eğitim veren okullarda öğrencilerin bazı zorlukları çok yoğun yaşadığını göstermektedir.

Bu görüşler:

“Öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb. sorunlar yaşamaları” [\bar{X} =4.509; S_s =1.029]. “Servislere öğrenci harici yolcu bindirilmesi” [\bar{X} =4.364; S_s =1.073]. “Öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamaları” [\bar{X} =4.336; S_s =1.007] olduğu görülmüştür.

Bununla beraber katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorlukları açısından en homojen değerlendirme “Öğrencilerin servis aracında yeteri kadar kontrol edilemiyor olmaları, yani emniyet kemerlerini yolculuk esnasında çıkarabilmeleri ya da hiç takmamaları, camdan sarkmaları, ayakta yolculuk yapmaları vs.” (S_s =0.864); en heterojen değerlendirme ise “Taşımali eğitimden yararlanan ailelerin okula olan mesafelerinden dolayı veli toplantılarına düzenli katılamıyor olmaları, öğretmen-veli arasındaki kopuk iletişim” (S_s =1,482) görüşlerinde gerçekleşmiştir.

Tüm bu bulgulardan ışığında; öğrencilerin aşağıdaki sorunları çok yüksek düzeyde yaşadığını söylenebilir.

- Servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı,
- Okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamaları.

Öğrencilerin aşağıdaki sorunları yüksek düzeyde yaşadığını söylenebilir.

- Ülkemizin bazı bölgelerinde okulların ev ile çok uzak mesafede bulunmasından dolayı bazı aileleri özellikle de kız çocuklarını okula vermemeleri,
- Taşımayla gelen alt sınıf öğrencilerinin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar yaşaması,
- Servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamaları, öğrencileri ikametlerinden bazen erken bazen de geç almaları.

Araştırma bulguları okul ile ikamet edilen yer arasındaki uzaklıktan dolayı görülen sorunlar bakımından Şan (2012) benzerlik göstermektedir. Taşıma araçlarına öğrenci olmayanların alınması, velilerin okulla iletişim kurmaktaki zorlukları, taşıma araçlarının öğrencileri zamanında geç gelmeleri bakımından Turan (2011) ile benzerlik göstermektedir. Taşıma aracı sürücülerinin olumsuz tutum ve davranışları bakımından Ülker (2009) ile benzerlik göstermemektedir.

Araştırmaya katılan yöneticisi ve öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesine ait betimsel istatistiki bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Betimsel İstatistiklerine ait Bulgular ve Yorum

Tanımlayıcı İstatistikler (N=110)										
Bireysel Değerler	Hiç katılmıyor		Biraz katılıyor		Orta düzeyde katılıyor		Katılıyor		Tamamen katılıyor	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb. sorunlar yaşamaları	3	2,7	13	11,8	26	23,6	27	37,3	41	78,6
Öğrencilerin servis aracında yeteri kadar kontrol edilemiyor olmaları, yani emniyet kemerlerini yolculuk esnasında çıkarabilmeleri ya da hiç takmamaları, camdan sarkmaları, ayakta yolculuk yapmaları vs.	3	2,7	5	4,5	16	14,5	29	26,4	57	51,8
Öğrencilerin evlerinin okula uzak olması sebebiyle bu öğrenci velilerinin resmi bayram ve anma programlarına katılamamaları	5	4,5	9	8,2	15	13,6	15	13,6	66	60,0
Servislere öğrenci harici yolcu bindirilmesi	15	13,6	16	14,5	20	18,2	14	12,7	45	40,9
Öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılamamaları	4	3,6	5	4,5	5	4,5	13	11,8	83	75,5
Ülkemizin bazı bölgelerinde okulların ev ile çok uzak mesafede bulunmasından dolayı bazı aileleri özellikle de kız çocuklarını okula vermemeleri	15	13,6	13	11,8	24	21,8	16	14,5	42	38,2
Servislerin ısıtma, güvenlik, konfor vb. altyapısal birçok eksikliklerinin olması	8	7,3	7	6,4	25	22,7	22	20,0	48	43,6
Yolların çok bozuk olduğu güzergâhlarda/bölgelerde öğrencilerin büyük sıkıntılar yaşayabilmeleri	8	7,3	9	8,2	21	19,1	20	18,2	52	47,3
Taşınmalı eğitim veren okullarda servis şoförlerinin yetersiz eğitimde olabilmeleri, bununla birlikte olumsuz davranışlar sergileyebilmeleri öğrenciler açısından sorun teşkil etmektedir (yüksek sesli müzik, sigara içmek vb.).	3	2,7	3	2,7	16	14,5	20	18,2	68	61,8
Taşınmalı Eğitim veren okullardaki öğrenciler okul dışı aktivitelere (gezi, sergi, sinema vb.) katılmakta zorlanmakta olup okula ve arkadaşlarına alışma sorunları yaşayabilmektedir	3	2,7	2	1,8	16	14,5	14	12,7	75	68,2
Taşınmayla gelen özellikle alt sınıf öğrenciler fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili	9	8,2	10	9,1	28	25,5	18	16,4	45	40,9

(yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar yaşamaları											
Taşımali öğrenciler için verilen öğle yemeklerinin yeterli, doyurucu ve sağlıklı olmamaları, hatta bazı okullarda öğle yemeği verilmemesi/verilememesi	14	12,7	11	10,0	18	16,4	20	18,2	47	42,7	
Öğrencilerin acil durumlarda evlerine gidememeleri	5	4,5	3	2,7	11	10,0	19	17,3	72	65,5	
Taşımali eğitimden yararlanan ailelerin okula olan mesafelerinden dolayı veli toplantılarına düzenli katılmıyor olmaları, öğretmen-veli arasındaki kopuk iletişim	1	0,9	2	1,8	15	13,6	19	17,3	73	66,4	
Servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamaları, öğrencileri ikametlerinden bazen erken bazen de geç almaları	4	3,6	10	9,1	19	17,3	17	15,5	60	54,5	

Tablo 7'ye göre katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesine ait betimlemeye yönelik istatistikler verilmiştir. Katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin öğrencilere yönelik taşımali eğitim açısından yaşanan zorlukları ortaya koymaya çalışan bu analizde; "Tamamen katılıyorum" veya "öğrencilerin taşımadan kaynaklı yüksek derecede sorun yaşadıkları" görüş bildirdikleri anket ifadelerinin frekans ve yüzde değerlerine bakılarak öğrencilerin taşıma sürecinde en yüksek rastlanan üç sorun şu şekilde sıralanabilir;

1. Öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kusma, baş ağrısı vb. sorunlar yaşamaları (% 78.6 tamamen katılıyorum),
2. Öğrencilerin okul ve ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılmamaları (% 75.5 tamamen katılıyorum),
3. Taşımali Eğitim veren okullardaki öğrenciler okul dışı aktivitelere (gezi, sergi, sinema vb.) katılmakta zorlanmakta olup okula ve arkadaşlarına alışma sorunları yaşayabilmektedir (% 68.8 tamamen katılıyorum).

Öğrencilerin taşıma sürecinde en düşük rastlanan üç sorun ise;

1. Ülkemizin bazı bölgelerinde okulların ev ile çok uzak mesafede bulunmasından dolayı bazı aileleri özellikle de kız çocuklarını okula vermemeleri (% 38.2 tamamen katılıyorum),
2. Servislere öğrenci harici yolcu bindirilmesi (% 46.2 tamamen katılıyorum),
3. Taşımayla gelen özellikle alt sınıf öğrenciler fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili (yemeklerini kendi başlarına yiyememeleri, tuvalet eğitimini tam olarak almamış olmaları gibi) sorunlar yaşamaları (% 42.2 tamamen katılıyorum).

Taşıma araçlarının ısınma ve konfor yetersizliğinden kaynaklı sorunlar bakımından Altunsaray (1996) ile benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin servislerde yaşadıkları servis araçlarının donanımsal sorunlar, sürücünün tutum ve davranışlarından zorluklar bakımından Recepoğlu (2006) ile benzerlik göstermektedir. Taşımali

öğrencilerin diğer öğrencilere göre sosyal ve kültürel yönden uyum sağlamakta zorlandıkları sonucu Boğa (2010) ile benzerlik göstermektedir. Taşımali öğrencilerin okuldaki sosyal kültürel ve sportif faaliyetler diğer öğrencilere katılımında yaşadıkları zorluklar Yalçın (2006) ile benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların Taşımali Eğitim Veren Okullardaki Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklara Yönelik Değerlendirmesine Göre Kişisel Değişkenlere ait Bulgular ve Yorum

Katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesi düzeyleri ile cinsiyet değişkenine ait ikili karşılaştırma bulguları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. *Katılımcıların Taşımali Eğitim Veren Okullardaki Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklara Yönelik Değerlendirmesine ait Cinsiyet Değişkeni Açısından t-Testi Tablosu*

Grup İstatistikleri						t-test		
Faktörler	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss.	Std. Hata	F	t	*Sig. (2-tailed)
Taşımali eğitim	Erkek	62	3,9581	,75214	,09552	,953	-1,350	,180
	Kadın	48	4,1417	,64469	,09305			

*p<0.05

Katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin cinsiyetleri açısından taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesine ait t-testi (ikili karşılaştırma) yapılmıştır (Tablo 8). Buna göre katılımcı öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesinde cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir (p=0.180>0.05).

Tablo 9. *Katılımcıların Taşımali Eğitim Veren Okullardaki Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklara Yönelik Değerlendirmesine ait Kıdem Değişkeni Açısından Anova Tablosu*

Taşımali eğitim	Kareler Toplamı	f	Kare Ortalama	F	Sig.	Homojen (*p)	Anlamlılık (Yaşları Farkı)
Gruplar arasında	2,893	5	,579	1,156			
Gruplar içinde	52,062	104	,501		,336	0,797>p	-
Toplam	54,955	109					

*p<.05

Tablo 9’da katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin kıdem değişkeni açısından taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesine ait Anova testi (çoklu karşılaştırma) yapılmıştır. Buna göre katılımcı öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesinde kıdem değişkeni açısından en az biri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir (p=0.797>0.05).

Tablo 10. Katılımcıların Taşımali Eğitim Veren Okullardaki Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklara Yönelik Değerlendirmesine ait Okul Türü Değişkeni Açısından Anova Tablosu

Taşımali eğitim	Kareler Toplamı	f	Kare Ortalama	F	Sig.	Homojen (*p)	Anlamlılık (Yaşları Farkı)
Gruplar arasında	1,255	2	,628	1,251			
Gruplar içinde	53,700	107	,502		,290	0,783>p	-
Toplam	54,955	109					

*p< .05

Tablo 10'da katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin çalıştıkları okul türü değişkeni açısından taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesine ait Anova testi yapılmıştır. Buna göre katılımcı öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesinde çalıştıkları okul türü değişkeni açısından en az biri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($p=0.783>0.05$).

Tablo 11. Katılımcıların Taşımali Eğitim Veren Okullardaki Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklara Yönelik Değerlendirmesine ait Okuldaki Görev Türü Değişkeni Açısından Anova Tablosu

Taşımali eğitim	Kareler Toplamı	f	Kare Ortalama	F	Sig.	Homojen (*p)	Anlamlılık (Görev türü farkı Farkı)
Gruplar arasında	3,641	2	,628	1,251			Öğretmen>Okul Müdürü
Gruplar içinde	51,314	107	,502		,026*	P<0,010 (LSD)	($\bar{X}=4.240_{\text{ögr}}>\bar{X}=3.771_{\text{OMd.}}$) p=0.008
Toplam	54,955	109					

*p< .05; Kısaltmalar-Ö: Öğretmen, Omd: Okul Müdürü

Tablo 11'da katılımcı yöneticisi ve öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki görev türü değişkeni açısından taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesine ait Anova testi yapılmıştır.

Anlamlı farkın kaynağını bulmak için yapılan homojenlik testi yapılmıştır. Yapılan homojenlik testi neticesinde varyansların homojen olmadığı görülmüştür (Sig.=0.010<0.05). Burada katılımcı öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki görevi bağımlı değişkeni için LSD analizinden faydalanılmıştır.

Bu analiz sonucunda, öğretmen katılımcıların okul müdürü katılımcılara göre ($\bar{X}=4.240_{\text{ögr}}>\bar{X}=3.771_{\text{OMd.}}$); taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirme düzeyi açısından %95 güvenirlilik düzeyinde anlamlı fark olduğu görülmüştür. Buna göre katılımcı öğretmenlerin katılımcı okul müdürlerine göre okullardaki öğrencilerin taşımali eğitimden yaşadıkları zorlukları daha yüksek düzeyde görmektedir.

Tablo 12. *Katılımcıların Taşımali Eğitim Veren Okullardaki Öğrencilerin Yaşadıkları Zorluklara Yönelik Değerlendirmesine ait Okuldaki Görev Türü Değişkeni Açısından Anova Tablosu*

Taşımali eğitim	Kareler Toplamı	f	Kare Ortalama	F	Sig.	Homojen (*p)	Anlamlılık
Gruplar arasında	,376	3	,628	0,243			
Gruplar içinde	54,579	106	,502		,866	0,547>p	-
Toplam	54,955	109					

*p< .05

Tablo 12’de katılımcı öğretmenlerin çalıştıkları okuldaki öğrenci sayısı toplamı değişkeni açısından taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesine ait Anova testi yapılmıştır. Buna göre katılımcı öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik değerlendirmesinde çalıştıkları okuldaki öğrenci sayısı toplamı değişkeni açısından en az biri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir (p=0.547>0.05).

Tartışma ve Sonuçlar

Bu araştırma, taşımali eğitim yapan okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerin, taşımali eğitim sistemi uygulamalarında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda taşımali eğitim veren okullarda öğretmenlerin, öğrencilerin yaşadıkları zorluklar hakkındaki düşünceleri ile bu zorluklar hakkında çeşitli değişkenlere göre anlamlı farkları irdelenmiş ve ana amaca cevap aranmıştır. Bu kapsamda literatür taraması yapılarak çalışmanın teorisi geliştirilmiştir. Bunun yanında bilimsel düzeyde konu ile ilgili yapılan tez, makale vb. çalışmalar taranmıştır. Öğretmen ve yöneticilerin anket yoluyla görüşleri alınarak yapılan literatür taramasıyla ilişkilendirilerek aşağıdaki tartışma ve sonuçları ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorlukların “katlıyorum” düzeyinde olduğu görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin taşımali eğitim veren okullardaki öğrencilerin yaşadıkları veya yaşayabileceği zorluklar noktasında ciddi sıkıntılar yaşandığı görülmüştür. Turan (2011)’in taşımali ilköğretim okullarında karşılaşılan güçlükler konulu araştırmasında öğrencilerin taşımaldan kaynaklı zorluklarını orta seviyede gördükleri sonucuna varmıştır. Araştırmamız bulguları Turan (2011) bulgularına göre daha pozitif sonuç vermiştir. Bunun nedenini 10 yıllık bir süreçte taşıma sisteminde meydana gelen gelişmeler ve hizmet kalite artışı olarak düşünülebilir.

Araştırma sonucunda ülkemizin bazı bölgelerinde okulların ev ile çok uzak mesafede bulunması ve okulların ev ile çok uzak mesafede bulunmasından dolayı bazı aileler özellikle de kız çocuklarını okula vermedikleri görüşü öne çıkmıştır. Benzer bir sonuç Şan (2012)’ın yaptığı ilköğretim taşımali eğitim öğrencilerinin sorunları çalışmasında görülmüştür. Şan (2012) çalışmasında; okula gidiş ve gelişler esas

alındığında taşıma merkezi okul ile öğrencinin ikamet ettiği yer arasındaki mesafe arttığında öğrencilerin okula devamı konusunda isteksizliğin ortaya çıktığı görülmüştür. Şan'ın çalışmasını çalışmamız desteklemektedir.

Araştırma sonucunda servislerin ısıtma, güvenlik, konfor vb. altyapısal birçok eksikliklerinin olduğu; servis yollarının çok bozuk olduğu güzergâhlarda/bölgelerde öğrencilerin büyük sıkıntılar yaşattığı; taşınmalı eğitim veren okullarda servis şoförlerinin yeterli eğitim almadığı, bununla birlikte olumsuz davranışlar sergileyebildikleri; taşınmalı eğitim okullarındaki öğrencilerin okul dışı aktivitelere katılmakta zorlanmaları, okula ve arkadaşlarına uyum sorunları yaşayabildikleri; taşınmalı gelen alt sınıf öğrencilerinin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamalarıyla ilgili sorunlar yaşadıkları; taşınmalı öğrenciler için verilen öğle yemeklerinin yeterli, doyurucu ve sağlıklı olmadığı, hatta bazı okullarda öğle yemeği verilmemesi/verilememesi sorunuyla karşı karşıya kalındığı; öğrencilerin acil durumlarda evlerine gidememesi; taşınmalı eğitimden yararlanan ailelerin okula olan mesafelerinden dolayı veli toplantılarına düzenli katılmıyor olmaları, öğretmen-veli arasındaki kopuk iletişim oluşu; servis şoförlerinin hareket saatlerine uymamaları, öğrencileri ikametlerinden bazen erken bazen de geç almaları sorunlarına yönetici ve öğretmenler katılmaktadırlar.

Ülker (2009); Altunsaray (1996)'ın da yaptığı taşınmalı ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesi araştırmasında taşıma merkezi okula ulaşımın koşullarının çoğunlukla iyi olduğu, okulların fiziki özelliklerinin de kısmen olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızın bulguları ile örtüşmediği görülmektedir. Ülker (2009) araştırmasında taşınmalı eğitimin genel durumunun iyi olduğunu ifade etmektedir. Aynı çalışmada araç sürücülerinin daha bilinçli olduğu genel kurallara ve trafik kurallarına kısmen bağlı kaldığı, buna rağmen velilerin kendi öğrencilerine ilgisinin az olduğu ve veli toplantılarına katılımlarının düşük olduğu ve taşınmalı öğrencilerin şehir merkezindeki öğrencilere adaptasyonunda sorunlar olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçları ise çalışmamızın bulgularını desteklemektedir.

Yeşilyurt, Orak, Sezer, Uçak ve Tozlu (2007) tarafından yapılan çalışmada fiziki koşulların güçlüklerinden ve öğle yemeklerini yiyebilecekleri bir yemekhanenin olmamasından söz edilmektedir. Benzer bir bulgu çalışmamızda bazı okullarda öğle yemeği sıkıntısı olduğu ve hatta hiç yemek verilmediği sonucuyla örtüşmektedir. Araştırma sonucunda öğrencilerin taşınmalı eğitim açısından yaşanan zorlukları ortaya koyulmuştur. "Tamamen katılıyorum" veya "öğrencilerin taşımadan kaynaklı yüksek derecede sorun yaşadıkları" görüş bildirdikleri anket ifadelerinin frekans ve yüzde değerlerine bakılarak öğrencilerin taşıma sürecinde en yüksek rastlanan üç sorun şu şekilde sıralanmıştır:

Araştırma sonucunda öğrencilerin servis araçlarıyla yolculuk yapmalarına bağlı yorgunluk, bulantı, kasma, baş ağrısı vb. sorunlar yaşadıkları çok yüksek düzeyde görülmüştür. İkinci olarak; öğrencilerin ders dışı etkinliklere (egzersiz çalışması, kurs, etüt çalışması vb.) katılmamaları çok yüksek düzeyde görülmüştür. Üçüncü olarak öğrenciler okul dışı aktivitelere (gezi, sergi, sinema vb.) katılmakta zorlanmakta olup okula ve arkadaşlarına alışma sorunları yaşadıkları çok yüksek düzeyde görülmüştür.

Taşdemir (2011)'in yaptığı öğrenci velilerinin taşınmalı eğitim hakkındaki görüşmeleri çalışmasında velisi oldukları öğrencileri taşıma saati dışında okulda bırakmak istemediklerini, okulda ders saati dışındaki sosyal sportif ve kültürel saatlerde

öğrencilerin kalmasından kaygılandıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmamız Taşdemir'in sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bununla birlikte araştırmamızda öğrencilerin taşıma sürecinde yüksek düzeyde rastlanan üç sorun ise; okulların ev ile çok uzak mesafede bulunmasından dolayı bazı aileleri özellikle de kız çocuklarını okula vermemeleri, servislere öğrenci harici yolcu bindirilmesi ve alt sınıf öğrenciler fiziksel ihtiyaçlarını karşılayamamaları olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda taşımali eğitimde öğrencilerin okullarda yaşadıkları zorlukları öğretmenler okul müdürlerine göre daha duyarlılıkla ve yüksek düzeyde sorun olarak görmektedir. Bununla birlikte cinsiyet, kıdem yılı, okul türü ve okulun öğrenci sayılarına göre anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür.

Öneriler

Taşımali eğitimdeki öğrencilerin velileri ile okul-öğretmen-aile işbirliğini sağlamak adına mevcut teknolojik olanaklardan yararlanılmalıdır. Veli ziyaretleri planlanmalıdır. Taşımali eğitim yapan okulların rehberlik servisleri marifetiyle taşınan öğrenci velilerine yönelik öğretim yılının başında seminerler verilmelidir. Farkındalık oluşturulmalıdır. Taşımali eğitim yapan okullarda öğrencilerin yemeklerini güven içerisinde yemeleri için yeterli alan ve donanım sağlanmalı, yemeklerin her aşamada denetimleri yapılmalıdır. Taşıma merkezi okulların yardımcı personel ihtiyaçları giderilmelidir. Eğitim öğretim yılının başında okula yeni gelen ve taşınan öğrencilere oryantasyon eğitimi yapılmalı, okula aidiyet duygusu geliştirilmelidir.

Taşıma araçları kontrolleri titizlikle yapılmalıdır, olumsuz tutum ve davranış sergileyen araç sahiplerine gerekli cezalar verilmelidir. Bu kişiler aynı hizmeti yapma olanağından mahrum bırakılmalıdır. Taşıma araç sürücüsü ve personelinin sağlık, ruhsal ve psikolojik rutin kontrolleri yapılmalıdır. Okulca bu konuda öğrencilerin dilek ve şikâyetleri titizlikle araştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altunsaray, A. (1996). *Taşımali ilköğretim uygulamasının değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Balcı, A. (2004). Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler. (4.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bilek, E. & Kale, M. (2012). Taşıma Merkezi Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Taşımali Eğitim Uygulaması. *GEFAD / GÜJGEF*, 32(3), 609-632.
- Boğa, M. (2010). *Taşımali ilköğretim uygulamasının taşınan yerleşim birimlerindeki köy halkı ve velilerin görüşlerine göre incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cinoğlu, M., Öztürk, M. & Demir, H. (2014). Birecik'te Taşımali Eğitim Uygulamalarının İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 211-229.
- Kıran, H. (2000). Sekiz yıllık zorunlu eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 80-84.

- MEB. (2003). Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. <http://www.obu.bilkent.edu.tr/Ortaokul/formlar/yooyonetmelik.pdf> [Erişim Tarihi: 01.2.2024].
- Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk milli eğitim sisteminin sorunları ve çözüm arayışları. (4.Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Recepoğlu. E. (2006). *Taşımali ilköğretim uygulamasında taşıma merkezi olan ilköğretim okullarının sorunları. (Yüksek Lisans Tezi)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şan, A. (2012). *İlköğretimde taşımali eğitim öğrencilerinin sorunları. (Yüksek Lisans Tezi)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Taşdemir, M. (2010). *Taşımali eğitime ilişkin veli görüşleri: sorunlar ve öneriler. (Yüksek Lisans Tezi)*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ülker, Y. (2009). *Taşımali ilköğretim uygulamasının genel durumu ve değerlendirilmesi (Muğla ili örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Yalçın, K. Y. (2006). *Yerleşik ve taşımali eğitim yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin toplumsallaşmasında beden eğitimi ve sporun önemi. (Yüksek Lisans Tezi)*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yeşilyurt, M., Orak, S., Tozlu, N., Uçak, A. ve Sezer, D. (2007). İlköğretimde Taşımali Eğitim Araştırması Van İl Merkezi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 197-213.